

ANNIKA THOR

Sälflickan

WAHLSTRÖM & WIDSTRAND

Tidigare utgivet på Wahlström & Widstrand:

Om inte nu så när 2011

Motljus 2008

Wahlström & Widstrand

www.wwd.se

COPYRIGHT © Annika Thor, 2024

OMSLAG Sara R. Acedo

TRYCK ScandBook, EU 2024

ISBN 978-91-46-24179-9

Berg i snöljus

Hösten blev mild. Ända fram till slutet av oktober lyste löven gula på de taniga björkarna som stack upp mellan enarna på rullstensåsen, och i de små trädgårdarna kring husen hängde röda äpplen kvar på grenarna. På morgnarna när vi kom upp till brottet låg dimman tät över öarna, men när solen steg lättade diset och havet blänkte blått. En gång sa jag till Eskil att det i alla fall var en vacker plats som vi arbetade på. Han blinkade oförstående, som om tanken aldrig hade fallit honom in.

Valter hade gått utan arbete hela september, men i oktober fick han jobb hos en bonde som skulle bryta lite sten till husbehov på egen mark. I slutet av den första arbetsveckan kom han hem med mörk blick och dängde upp några mynt på köksbordet med en smäll: mindre än han hade räknat med, för bondjäveln hade dragit av för kaffet som hans kärring bjudit på, sa Valter.

Vad är det för språk! sa mor. Sánt vill jag inte höra i vårt hus.

Valter drog i gång en av sina utläggningar om klasskampen och arbetets värde. Jag orkade knappt lyssna, jag hade hört det för många gånger redan. Förr brukade far humma instämmande så länge Valter höll sig till arbetarnas rättigheter och orättvisorna i samhället, men när det blev tal om strejker och uppror sa han emot. Numera teg han mest oavsett vad Valter eller någon annan pratade om. Mor såg olycklig ut och jag förstod vad hon tänkte: skulle Valter göra sig omöjlig överallt, räckte det inte med att han stod på stenbolagens svarta lista?

Valter hejdade sin svada. Nu ska ni få höra, sa han med ett annat tonfall och jag lystrade ofrivilligt.

Bondens yngste son hade dykt upp på lördagseftermiddagen i läroverksmössa och med en packe flygblad under armen.

Den fan försökte pracka på mig en pamflett från Lindholmarna. Nej tack, sa jag, fast jag helst hade velat ta den och riva sönder den.

Lind – vad då? frågade Hjördis som stod och diskade, och Valter fräste otåligt:

Nassarna! Nazisterna! Vet du ingenting? Tänker du överhuvudtaget?

Jag tänker på mitt, bet Hjördis av, och på familjen. Det borde du också göra i stället för att ta så stora ord i mun. Ord blir man inte mätt på, men man kan lätt sätta dom i halsen.

Innan Valter hann svara hade hon tagit slaskhinken och var på väg ut för att tömma den.

På dig själv! ropade Valter efter henne. Bara på dig själv tänker du, och tror att du är förmer än vi andra!

Lilly stack fingrarna i öronen, hon avskydde gräl. *Det var på Capri vi mötte varandra*, sjöng hon högt för att överrösta dem.

Lyssna nu, Harry, det här angår dig! sa Valter. Den där Georg, bondslyngeln, han kom inte ensam hem från Uddevalla. Han hade en kamrat med sig från läroverket.

Han gjorde en paus och stirrade på mig. Jag visste att han väntade på att jag skulle fråga vem kamraten var, men det nöjet tänkte jag inte ge honom; jag hade ju redan förstått det.

Valter reste sig.

Jag går ut ett tag, sa han.

I dörren vände han sig om.

Det var Tore, Harry. Din bästa vän.

Jag teg. Än sen då om Tores skolkamrat var son till en bonde som var både rik och snål. Än sen om han hörde till de där Lindholmarna som Valter inte tålde. Själv hade jag rätt dimmiga begrepp om vad de var för ena. Var de ändå inte något slags socialister, nationalsocialister, vad nu det betydde? Och Tore var min vän, vem han än umgicks med.

Mildvädret låg kvar långt in i november, men nu tryckte himlen med sin gråhet mot marken. Stenarna vi arbetade med var hala och underlaget slipprigt, man fick akta sig

för att halka på de sluttande ytorna. Även om det inte regnade trängde vätan in i nacken och blandades med svetten till ett kylande lager under skjortan. Strumporna var våta när jag kom hem och måste hängas på tork framför kaminen. Dagarna blev kortare och vi måste sluta arbetet tidigare, då blev också förtjänsten mindre.

Det hade kommit en oro över Lilly, hon hade svårt att sitta stilla och ville gärna ge sig ut på egen hand, men mor lät henne inte göra det. På den tiden visste jag inte mycket om kvinnors kroppar, men jag kunde inte undgå att se att blusen som Lilly hade ärvt av Hjördis stramade över bröstet och att det hängde fler stopptrasor än vanligt på tork på strecket när mor hade tvättat. Lilly höll på att bli en vuxen kvinna, så mycket begrep jag – i varje fall kroppsligt, fast hon fortfarande var som ett litet barn till sinnet och aldrig skulle bli annorlunda. När Hjördis var på gott humör kunde hon låta Lilly prova den blommiga klänningen som hon själv brukade ha på lördagskvällarna när hon gick ut och dansade. Min storasyster hade redan fästman, ingen vanlig arbetare utan en förman i konserverfabriken.

Oftast hade Hjördis inget tålamod med Lilly, hon kunde bli skarp i rösten när hon talade till henne och ge henne ett tjuvnyp när hon hade rotat bland Hjördis finsaker: broschen, puderdosan och läppstiftet som hon gömde för mor i sin byrålåda.

Några dagar före jul kom Tore hem på skollov. Allan hade sett honom kliva av bussen i kavaj och skolmössa,

men när Tore knackade på hemma hos oss senare på dagen hade han bytt till stortröja och keps. Mor och Hjördis var mitt i julstädningen, Lilly och Viola hjälpte till så gott de kunde, och eftersom allt var uppochnervänt bjöd jag inte Tore att komma in utan följde med honom ut. Vi hämtade upp Eskil på vägen som vi alltid hade brukat göra, sedan gick vi neråt hamnen och vidare förbi klapperstensstranden och resterna av det gamla trankokeriet.

Dagen var solig och vindstill, så vi slog oss ner på en klippkant nära vattenbrynet. Det var ett av våra gamla ställen dit vi brukat gå när vi var små. Nu var det vi tre igen, men det kändes inte som förr. Tore hade varit borta i flera månader, han levde ett annorlunda liv som vi knappt kunde föreställa oss trots breven som kom då och då, och fast han var här nu fanns det ett nytt avstånd mellan honom som hade gett sig av och oss båda som blivit kvar.

Tore började berätta om skolan och livet i stan, men när han märkte att han var den ende som pratade slog han om och satte i gång att fråga ut oss om hur det var i brottet. Först handlade det mest om själva arbetet, men efter ett tag kom han in på stämningen bland arbetarna, frågade om det var några konflikter om lönerna och om det fanns några kommunister eller syndikalister där.

Varför frågar du det? sa jag.